

Annona Nova VI.

A Kerényi Károly Szakkollégium évkönyve

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Kerényi Károly Szakkollégium
Pécs, 2014

Szakmai lektorok:

Bagi Zsolt
Balázs Péter
Bene Adrián
Fancsaly Éva
Halmi Tamás
Kiss Gábor Zoltán
Koncz István
Kucserka Zsófia
Orbán Jolán
Pete Krisztián
Szabó Veronika
Szászvári Karina
Takáts József

A kiadvány a *Nemzeti Tehetség Program* támogatásával jelent meg
NTP SZKOLL – 130039

Felelős kiadó:
Bagi Zsolt

Szerkesztők:
Főfai Rita, Németh Dániel, Schelhammer Zsófi,
Varga Réka, Vilmos Eszter, Vörös Eszter

Borítóterv:
Zsupos Norbert

Tördelés:
Kiss Tibor Noé

ISSN: 2061-4926

© A szerzők, 2014
© A szerkesztők, 2014

Minden jog fenntartva.

Tartalomjegyzék

Égő Áron, Mátyási Róbert: Négykezes előszó	7
Soós Kinga: Az elfogulatlan szemlélő – Töredékek Adam Smith morálfilozófiájából	11
Tuboly Ádám: A logikai szintaxistól a szemantikáig – Carnap színeváltozása?	23
Szabó János: Szerepjátékos csoportokkal való elégedettség vizsgálata fontos csoportalakító változók tükrében	37
Szanyi-Nagy Judit: A digitális tábla és a Z generáció	51
Kiss Georgina: Babits a cybertérben – Hogyan segíthetjük elő az értelmező olvasást konstruktív pedagógiai eszközökkel?	65
Szakál Kata: A selyem útja – Alessandro Baricco <i>Selyem</i> című regényéről	75
Szávold Brigitta: Herczeg Ferenc „tündöklése és bukása” – Az író megítélésének változása kortársai szemszögéből	85
Varga Réka: Két szombatos kódex – A Mátéfi János-kódex és a Szombatosok régi könyvének összefüggései	95
Ferenczy Nikolett: A film balítélete – A <i>Büszkeség és balítélet</i> megfilmesíthetőségének kérdése	107
Csőnge Tamás: Valótlan képek láttatása – Karakternarráció és nem antropomorf narráció összjátéka a filmben	121
Nagy Zsófia: Szóvá formált kép / képpé festett szó – A Kalligramszerűség vizsgálata René Magritte festészetében	133
Németh Dániel: Az igekötős igék helyesírása és helye a nyelvtanokban – Rövid történeti áttekintés	147
A Kerényi Károly Szakollégium tagjai és mentorai a 2012/2013-as, illetve a 2013/2014-es tanévben	161

Szakál Kata, a Pécsi Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakos ötöd-éves hallgatója vagyok, 2012-től a Kerényi Károly Szakkollégium tagja. A BA-s képzés keretén belül elvégeztem az olasz minor szakot is, amely hatására tanulmányaim során többek között a XX. századi olasz irodalmat kutatom. Ezen belül különösképpen Alessandro Baricco műveinek mágikus realista stílusjegyeit, Elsa Morante A történelem című nagy hatású regényében megjelenő történelemkoncepciókat, illetve a Carlo Collodi által írt Pinocchio kalandjai című regény figuráinak a XXI. századi olasz társadalomban emlékezhelyként való továbbélését vizsgálom. Mindemellett a terrorizmus megjelenésével is foglalkozom különböző irodalmi művekben. Szakdolgozatom témája a 2001. szeptember 11-én bekövetkezett terrortámadás reprezentációs lehetőségei kortárs művekben.

SZAKÁL KATA

A selyem útja – Alessandro Baricco regényének mágikus realista jegyei

2013 a magyar-olasz kulturális kapcsolatok évada volt, melynek keretében több ismert olasz író művét is újra kiadták. Ezek között szerepelt Alessandro Baricco *Selyem* című kisregénye is, amely annak idején meghozta számára a sikert. Tanulmányomban azt vizsgálom, hogy a selyem szövegbeli funkciója miként értelmezi át a szöveget, illetve miként váltja ki a mágikus realista hatást a regényben. Valószínűleg a regény sikerében az is közrejátszott, hogy a történet egy része a Távol-Keleten, pontosabban Japánban játszódik, és ez a kultúra még mindig az ismeretlent jelenti az európaiak számára.

A továbbiak könnyebb megértése érdekében most röviden ismertetem a regény tartalmát. Hervé Joncour, a mű főhőse, Franciaország és Japán között kereskedik selyemhernyópetékkal. Egy franciaországi faluban, Lavilledieuben él feleségével, Hélène-nel, és évente utazik Japánba. Első utazása alkalmával Japánban, Hara Kei, a peteárus házában megismerkedik egy lánykával, vagyis egy gésával, akinek a „szeme nem keleti metszésű”, és akibe szerelmes lesz, bár valójában nem is ismeri. Emiatt a kereskedelmi utak egyre személyesebb indíttatásúak és egyre veszélyesebbek lesz-

nek. Utolsó útját követően kap egy japán írásjelekkel teleírt erotikus levelet, amit ő a gésának tulajdonít. Ebben a hitben él egészen Hélène haláláig, ekkor azonban kiderül, hogy a levelet valójában a feleségétől kapta, aki nagyon szeretett volna a vágyott nő lenni a férfi életében.

Selyemfonalak – a regény prózapoétikai hálója

Elemzésemet a címben szereplő selyemmel kezdem. A selyem motívuma végigfut az egész regényen, összeköti az elemeket és behálózza az egész teret. A művet akár a selyem metaforikus/allegorikus kibontásaként is lehet értelmezni, úgymond „szent” tárgyként jelenítődik meg a regényben, hisz e köré szerveződik minden. A selyem többször a másik földrész, a csodát, a láthatatlant, akár mint a „világ végét” jelképezi, ám ezzel egy időben sokszor a semmiként tematizálódik, amiként a következő idézetekben: „Egyszer kezébe került egy japán selyemből készült fátyol. Olyan volt, mintha semmi sem lett volna az ujjai között”¹; „Feleségének, Hélène-nek selyemtunikát hozott ajándékba, melyet az asszony, szemérmességéből soha nem hordott. Ha kezébe vette, olyan volt, mintha semmi se lett volna az ujjai közt.”²; „... a kéz és a semmiből szőtt anyag”³.

A fentebb idézett szövegrészekben is sokszor szereplő „semmi” és „mozdulatlanság” a történet és az elbeszélés alaptémája. Ez többek között az út leírásakor, illetve a gésa személyénél is erőteljesen reprezentálódik. A lánykánál jóval hangsúlyosabban, mivel a főhős, illetve az olvasó sem tudja a nevét, sőt nyilvánvalóvá válik, hogy Hervé még a hangját sem hallotta. Ezen felül érdemes megjegyezni, hogy a könyvben még a lány létezését is tagadják: „Japánban nincsenek fehér nők. Egyetlen fehér asszony sincs Japánban.”⁴ A mozdulatlanságot és a semmi érzését erősíti az is, hogy a fülszöveg (amelyet maga Baricco írt) a történet elbeszélés módját csendes és mozdulatlan zenéhez hasonlítja, ami fizikailag is érvényesül, hiszen a könyv 65 kis részből áll, teletűzdelve

1 BARICCO, Alessandro: *Selyem* (ford. SZÉKELY Éva), Helikon Kiadó, Budapest, 1997, 17.

2 Uo., 27.

3 Uo., 36.

4 Uo., 32.

üres (fél) oldalakkal. Így a selyem, ami összefonódik a semmivel, egyben a történet metaforájává válik.

Ezt a gondolatot folytatva a selyem az írásfolyamatnak és a regény szövegének is megfeleltethető. Hiszen a szöveg/az író kihasználja mind a magyarban, mind az olaszban megjelenő etimológiai kapcsolatot a *szövet* (testura), *szövés* (tessere) és *szöveg* (testo) szóformái között. Mint már az előbb említettem, a semmivel szoros kapcsolatban álló lány szövegbeli attribútuma („questi occhi non avevono un taglio orientale”⁵ – ezek a szemek nem keleti metszésűek), amely a lány megjelenésekor szinte mindig megismétlődik, a selyemmel is összekapcsolható.⁶ Érdemes megemlíteni – különösképpen, mert Baricco előszeretettel játszik az intertextuális jegyekkel –, hogy a selyem láthatatlanságára és szövetére egy másik művében, a *Tengeróceán*ban is történik utalás: „Edel Trut műhelyében hónapokig dolgoztak a sok kilométernyi *selyemfonallal*, melyet a báró hozatott. *Csöndben* munkálkodtak, mert, mondotta Edel, a *csöndnek* be kell szüremlenie a szövedékbe. Közönséges fonal volt, *nem látszott*, de ott volt.”⁷ Mint Horváth Kornélia kifejti tanulmányában, a *taglio* szó szabást, vágást jelent, így a selyemszövéssel és egyben a szövéssel magával, illetve ezt továbbgondolva a szövegalkotás nyelvi-poétikai témájával hozza összefüggésbe a főhőst, és a lánykát. A szövegalkotással szükségszerűen összekapcsolódik annak anyaga, a papír, amely kitüntetett szerepet kap a műben. A *foglio*, ami papírt is jelent, már a regény elején a selyem attribútuma lesz, jobban mondva a selyemhernyópetéké és lárváké, hisz eperlevelekből (*fogli di gelso*) táplálkoznak, és többek között ez a tárolási helyük is. A *foglio* mint jel/jelentés akkor szerepel először más kontextusban, amikor fürdetésnél a lányka egy kis levélkét (*foglio, foglietto*) rejt Hervé kezébe. Ekkor már a szövegben a főhőshöz kapcsolódik a szó, és így más jelentéstartalmat kap. Ezután akkor bukkan fel ez újra hangsúlyosan a szövegben, amikor a harmadik utazás után egy madárház terveit rajzolja le egy papírra, ami szintén a másik teret, és japán lánykához fű-

5 BARICCO, Alessandro: *Seta*, Rizzoli, Milano, 1999, 25.

6 HORVÁTH Kornélia: „Tradíció és újírás Alessandro Baricco két regényében. (Novecento és Selyem)” in: KOVÁCS Árpád (szerk.): *Regények, médiumok, kultúrák*, Argumentum, Budapest, 2010, 369–382, 381.

7 BARICCO, Alessandro: *Tengeróceán* (ford. SZÉKELY Éva) Helikon Kiadó, Budapest, 1999, 14. Kiemelés tőlem.

zódó érzelmeit jelképezi.⁸ A mű végén viszont már erőteljesebben átalakul a „jelentés”, hiszen akkor már egy valóságos írásműről van szó, egy hétoldalas levélről, amely végképp összecsúsztatja a valóságos teret a képzeletbelivel. Ezt a japán írásjelekkel teleírt (madárlábnymokhoz hasonlított) levelet utolsó utazása után kapja. Elmegy egy franciaországi gésához, aki felolvassa neki az erotikus tartalmú levelet, melynek végén az áll, hogy sosem találkoznak többet. Hervé a lánykának tulajdonítja a levelet, és meghozza a döntést, hogy lemond róla. Miután ez megtörténik, nem sokkal később Hélène is meghal. Egyik látogatása során Hervé a temetőben rátalál egy kék virágra, amely a franciaországi gésának a „jelölője” (aki ágyba bújt vele, utána az öltönyén kék virágot viselt), ebből Hervé rájött, hogy Hélène írta neki a levelet és nem a japán lányka. Amikor Hervé elmegy a gésához, az elmondja neki, hogy Hélène kérte meg, hogy fordítsa le a levelét. Nagyon szerette volna „ha ő az a nő”, akit nagyon szeret. Ha visszatérünk az előbb felvázolt etimológiai fejtegetéshez, amellyel a szöveg előszerezettel játszik, és végig gondoljuk a selyemhez kötődő szavakat és jelentéseket egészen a levélig, amelynek segítségével összemosisdik a két világ, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy a regény ezáltal önreflexív válik. A saját „szövetét/szövegét” írja, és ez alakítja a regénybeli szálakat.

Selyem utak – két földrész találkozása

A selyem az az anyag, dolog, ami minden szempontból összeköti a két földrészt. Ennek segítségével képet kapunk arról, hogy Franciaországban, illetve Japánban milyenek a kereskedelmi vagy akár prioritási viszonyok. Mindemellett ezt úgy teszi a szöveg, hogy közben a távol-keleti kép a legendákból és a köré épített misztikumokból alakul ki, bármennyire is történelemhűnek mutatja önmagát. Ennek egyik eszköze, hogy a szövegben többször visszatérnek a történelmi utalások, íme néhány példa: „Abraham Lincoln az Óceán másik partján olyan csatát vívott éppen, melynek nem látszott a vége.”⁹ „1853 júliusában Matthew C. Perry sorhajóka-

8 HORVÁTH Kornélia: Tradíció és újírás Alessandro Baricco két regényében. (Novecento és Selyem), i. m., 381.

9 BARICCO, Alessandro: *Selyem*, i. m., 5.

pitány modern gőzhajókból álló flottájával bejutott a jokohamai kikötőbe, és ultimátumot adott a japánoknak...¹⁰ „1861-et írtak. Flaubert a Salammbó(!) végén tartott”¹¹. Tanulmányom szempontjából az utóbbi olyan aspektusból is érdekes lehet, hogy a Salammbó Tunéziában játszódik, így Flaubert orientalizáló történelmi regényére történik utalás.¹² Sőt a történelmi utalások azért is fontosak, mert – mint a Baricco-monográfiák¹³ megállapítják – így beleilleszkedik a Baricco által kialakított XIX. századi trilógiába, amely a *Haragvárak*, a *Tengeróceán* és a *Selyem* című művekből áll.

A regény világában megfigyelhető, hogy két különböző dolgot képvisel a selyem. Az iparilag fejlett Franciaország területén például azt láthatjuk, hogy a pénzt, a gazdagságot, a rangot, illetve a megélhetést jelképezi. A főhős lakóhelye, Lavilledieu, pontosan erre szakosodott: a hét fonodának köszönheti a falu a megélhetését és egyben jólétét és erre tesznek fel mindent. Ezt az anyagi viszonyt jól példázza a következő idézet a regényből:

„Baldabiou húsz éve jött a városba, egyenesen a polgármesteri irodába tartott, kérdés nélkül bement, letett az asztalra egy alkonyatszínben játszó selyemsálat, s azt kérdezte

– Tudja, mi ez?

– Valami női dolog.

– Téved. Férfi dolog: pénz.

A polgármester kidobatta. (...)”¹⁴

„Akkor visszament a polgármesterhez, s az íróasztalra tett harmincezer frankot szépen összerendezett, nagy címletű bankjegyekben.

– Tudja, mi ez?

– Pénz.

– Tévedés. Annak a bizonyítéka, hogy maga egy nagy marha.”¹⁵

Ezzel az anyagiassággal ellentétben a selyem az elszigetelt Japán-

10 Uo., 15.

11 Uo., 19.

12 SCARSELLA, Alessandro: *Alessandro Baricco*, Cadmo, Roma, 70.

13 SCARSELLA, Alessandro: *Alessandro Baricco*, Cadmo, Roma, 2003; ZANGIROLAMI, Daniele: *Alessandro Baricco. Il destino e le sue traiettorie*, Cafoscarina, Venezia, 2008; DI BARI, Isabella: *L'idea di letteratura in Alessandro Baricco. Il rapporto con la critica, la narrativa, l'esperienza cinematografica*, Kimerik, Patti, 2008.

14 BARICCO, Alessandro: *Selyem*, i. m., 10.

15 Uo., 10.

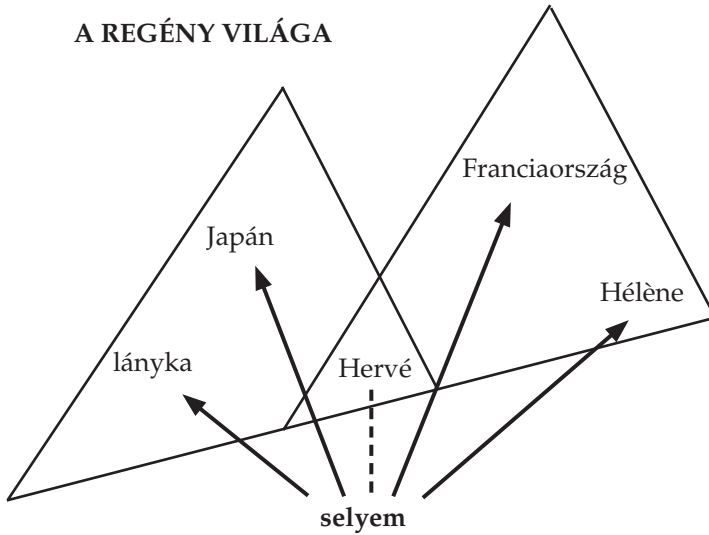
ban a nőiességet, az erotikát és a titokzatosságot jelöli, illetve azt a fajta tradíciót, szokást és kultúrát, amelyet a szöveg nem egyszer hangsúlyoz. Féltett kincs az országban, és csak nehezen bocsátják kereskedelembé. Ráadásul nem egyszer a szeretett lánykához kapcsolódik a selyem, annak érintése, tapintása és látványa. Így a selyem mint kereskedelmi tárgy átalakul (mivel az utazások egyre személyesebb indíttatásúak lesznek) a szerelem, a vágyott hölgy jelképévé. Ez akkor csúcsonyul ki a regényben, amikor az erotikus levélben (láthatóan) végre eléri a vágyát és ekkor nemcsak a selyem anyagát „érezheti” (képzelteti el), hanem a selyemruhából kibontva a lányka bőrét is. Hervé a levélnek köszönhetően évekig abban a tudatban él, hogy megkapta a lányka szerelmét, így ezáltal le is mond róla és nem „üldözi”. Majd mikor megtudja, hogy a levelet nem a lányka írta, hanem Héléne, ez az egész érzés átalakul, mivel megkapja azt a fajta szerelmet, amelyre vágyott, és innentől kezdve csak „élete megfigyelője lesz.”

A regényben egy olyan Japán képét látjuk, amely sztereotípiaként él egy európai ember fejében a szigetországról. Megjelennek a pagodák, a gésák, a virágos parkok, megjelenik a teakultúra, a színes élet, kezdve a madárházzal vagy a különböző élénk selymek kavalkádjával. Azonban ez a mesés kép a történet végére átalakul, hiszen egy olyan országban találjuk magunkat, ahol háború van, és a tradíciók, szokások véresek. Ezt példázza a kisfiú felakasztása is, aki úrnője szerelmi üzenetét vitte. Azt figyelhetjük meg, hogy ez a Japán-kép folyamatosan úgy válik egyre „sötétebbé”, ahogy Hervé mindinkább meg akarja ismerni a lánykát. Ezt a képzeletében be nem teljesült szerelem kivételéseként is értelmezhetjük, mivel a regényben tagadják a lányka létezését.

Selyemszövegek – a regény tér- és időkezelése

A selyem metaforikus szerepének vizsgálata alapján úgy gondolom, hogy Baricco regénye mágikus realista regény. Érvélemben egyrészt az olasz mágikus realizmus, vagyis a Bontempelli-kiáltványban¹⁶ megfogalmazottakra támaszkodok, másrészt pedig az általánosabb mágikus realista jegyekre, amelyeket Bényei

16 Massimo Bontempelli mágikus realizmusáról lásd bővebben itt: TARAVACCI, Pietro: *Il realismo magico di Bontempelli*, in: TRIMESTRE, 1980/13, 217–238.

Tamás *Apokrif iratok* című könyvében¹⁷ bemutat. Itt fontos azt is megemlíteni, hogy a kettő némiképp fedi is egymást. Mint például az előbbieken kifejtett különböző kultúrákról kialakított sztereotípiák ábrázolása a regényben erősíti a (főként Bontempelli kiáltványában megfogalmazott) mágikus realista hatást, hiszen ezek a Japánhoz kötődő képek kidomborítják a képzeletbeli teret és időt a műben.

Az előbbieken bemutatott selyem szerepe és a szöveget behálózó „szövedé” által kialakított szerkezet a tér- és időkezelés jegyeinél a mágikus realizmus hatását tükrözik. Ennek egyik legfontosabb jellemzője, hogy a mágia nem különül el a valóságtól, azt kiegészítve, annak részeként, illetve azzal párhuzamosan jelenik meg a szövegben. A mágia a mindennapok része, vagyis a „mágikus realista elemek szervesen nőnek ki az ábrázolt világból”.¹⁸ Véleményem szerint Baricco ötvözi a kétféle írásmód stílusát, és így némiképp átformálja az Európában elfogadott mágikus realista írásmódot. Meglátásom szerint a *Selyem*ben erősebb a Bontempelli-vonal, mint a latin-amerikai, hiszen Massimo Bontempelli ezt a világgépet olyannak akarta megalkotni, amely-

17 Ezeket bővebben lásd: BÉNYEI Tamás: *Apokrif iratok. Mágikus realista regényekről*, Kossuth Kiadó, Debrecen, 1997, 53–147.

18 BÉNYEI Tamás: *Apokrif iratok*, i. m., 58.

ben az ember biztosan tájékozódhat, és amelyben ismeri önmagát. Ezután következik a képzelet szerepe. Véleménye szerint a sámánokhoz hasonlóan a modern idők írójának is a mágiához kell nyúlnia. Vagyis a valóságos tér és idő mellett meg kell alkotni a képzeletbeli párját is, amikben csodák történhetnek.

Mint láthattuk, a *Selyem*ben is két különböző térben játszódik a cselekmény. A mű világában Franciaország a valóságot, míg Japán a mesés, a fantáziát jelképezi. Ennek a két világnak a határa a tenger. Hervé Japánt csodaként éli meg, egy olyan világnak, ahol boldogság van, és ezt az érzést részben át is adja a franciaországi embereknek. „Ahogy hallgatták a lavilledieu-iek megismerték a világot, s a gyerekek felfedezték mi is az a csoda”.¹⁹ Mivel ez a két világ a mű végére összemósodik, így megtörténik az, amiről Bontempelli is írt: a fantázia és a valóság között mozog a regény történése/főhőse. Ezt példázza, hogy Héléne és a lányka alakja végleg összemósodik a levél révén. Már a történet elejétől fogva vannak arra vonatkozó utalások a regényben, hogy a lányka annak a nőalaknak a kivetülése, akit Hervé látni akart Héléne-ben. Kiegészítették egymást: például Hélénenek gyönyörű volt a hangja, a lánykát sosem hallotta. Így maga a selyem, illetve Japán, a másik földrész, átkerül Franciaországba: Hervét az európaiak japánnak látják, illetve a különböző jelképek, úgy mint a madárház, a selyem, a kert megjelennek Lavilledieuban, ezért lehet arra következtetni, hogy Hervé utazásai némiképp képzeletbeliek voltak. Ezt példázza az is, hogy a lányka létezése végig kétséges a regényben, és ráadásul európai jelzöt kap. Sőt az is erősíti ezt az érzést, hogy Japánhoz végig a „láthatatlan” jelző kapcsolódik.

A már eddig bemutatott regényszerkezetből is látszik, hogy az utazás jelentős alkotóeleme a regénynek, ami szorosan összefügg a selyemmel, jobban mondva az a mozgatórugója. Ez a toposz több (olasz) irodalmi műre utalhat vissza, azonban Hervé Joncour leginkább Marco Polo személyével mutat hasonlóságot. Egyrészt a *Marco Polo utazásai* és a *Selyem* között számos tematikus párhuzam állítható, amelyeket Horváth Kornélia tanulmányában hosszasan elemez. Többek között a hosszú keleti utazásokat leíró szüzsés szerkezet, illetve, hogy mindkét mű főhőse gazdag kereskedő. Marco Polót kortársai a „milliomos” névvel illették, sőt

19 BARICCO, Alessandro: *Selyem*, i. m., 79.

művének XX. századi kiadásai *A milliomos* címmel jelentek meg.²⁰ Ezen kívül a két mű szerkezete is hasonlóságot mutat a mozaik-szerű szerkesztés kapcsán.²¹ Azonban úgy vélem, Baricco esetében érdekesebb a *Selymet* egy másik művel, Italo Calvino *Láthatatlan városok* című művével összevetni, amire a Baricco-monográfiák²² több ízben felhívják a figyelmet. Már csak azért is érdekes ez, mert Calvino maga nyilatkozott úgy a XX. századi művekről, hogy azokat interpretációs lehetőségük többfélesége, kifejezőmódjuk sokszínűsége és nyitottságuk miatt szeretjük.²³ Nem mellesleg Calvino fantasztikum-elméletét is felfedezhetjük a Baricco-mű szerkezetében, mert Calvino szerint az olaszban egyaránt lehet beszélni XX. századi és reneszánszkori fantasztikumról. Szabadunk számára a „fantasztikum logikája a képzelet szabad szárnyalását, az új és új olvasmányélmény kínálta meglepetést jelenti.”²⁴ A *Selyem*nél is ezt fedezhetjük fel, és éppen a képzeletbeli utazás miatt lehet inkább Calvino *Láthatatlan városok*ával párhuzamba állítani, mint Marco Polo utazásaival. Hiszen a *Láthatatlan városok* Marco Polója úgy meséli el Kublai Kannak a keleti, egzotikus birodalmak képét, hogy azt saját városa, Velence képéből teremti meg.²⁵ Így valóban párhuzamba állítható Hervé képzeletbeli Japán utazásával és a másik világban megélt történetekkel, mert ő is csak a képzeletében építette fel a másik teret.

Az idő is az előbb leírtaknak megfelelően működik, ugyanis Hervé minden évben egységesen elosztott időt tölt mindkét föld-

20 vö. POLO, Marco: *Il Milione*, Firenze, 1928; *Il libro di Marco Polo detto Milione*, Einaudi, Torino, 1982

21 HORVÁTH Kornélia: Tradíció és újrairás Alessandro Baricco két regényében. (Novecento és Selyem), i. m., 375–378.

22 SCARSELLA, Alessandro: *Alessandro Baricco*, Cadmo, Roma, 2003; ZANGIROLAMI, Daniele: *Alessandro Baricco. Il destino e le sue traiettorie*, Cafoscarina, Venezia, 2008; DI BARI, Isabella: *L'idea di letteratura in Alessandro Baricco. Il rapporto con la critica, la narrativa, l'esperienza cinematografica*, Kimerik, Patti, 2008.

23 CALVINO, Italo: „Molteplicità”, in: *Lezioni americane*, 127., idézi: ZANGIROLAMI, Daniele: *Alessandro Baricco. Il destino e le sue traiettorie*, Cafoscarina, Venezia, 2008, 139.

24 CALVINO, Italo: *Képszerűség és fantázia az irodalomban* http://www.google.hu/ur?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Folasz.btk.ppke.hu%2Fletoltesek%2FCalvino_elm%25C3%25A9lete.doc&ei=MlCbUpK4JaXNygOFiK4Dg&usq=AFQjCNGu72KKaf2Ecwzpq1QXfDS9A1zwUg&sig2=Dln5LMrGtaT-UUvRMxLTbg&bv=57155469,d.Yms (letöltve: 2013. 11. 30.)

25 SCARSELLA, Alessandro: *Alessandro Baricco*, i. m., 72.

részen, azonban a Japánban történt eseményeket lassabb folyásúnak érezzük. Vagyis párhuzamosan egy valóságos tér és idő mellett fut ezek képzeletbeli párja. Bényei az *Apokrif iratok*ban azt is megállapítja, hogy a mágikus realista művek gyakran zárt terekben játszódnak. A *Selyem* esetében első „olvasásra” úgy tűnik, hogy nem így van, azonban ha jobban megfigyeljük, Hervé utazása egyre inkább személyesebb lesz, így egyre zártabb is. Hiszen a gésa miatt történik, akit nem kaphat meg, és aki a mű végére összekapcsolódik Helène-ével, illetve az idealizált, nagybetűs nő alakjával. Hélène és a lányka alakját, nem csak nevéből, hanem a szövegbeli helyzetéből kiindulva párhuzamba állíthatjuk az ókori Hélène alakjával, aki az elérhetetlen nőt szimbolizálta. Hervé számára mindkét nő más-más viszonylatban, de elérhetetlen volt. Így igazából Hervé csak a fantáziájában utazik. Ez a képzeletbeli tér viszont összemosódik: Japán Hervé vágyai kivételének tere lesz, azonban ez a világ átcsúszik a reális térbe, Franciaországba, erre például utalás lehet a falu neve is, ami „Isten városát” jelent.

Összegzés

Tanulmányomban arra igyekeztem rámutatni, hogy a selyem miként funkcionál allegóriaként, miként szövi át az egész művet, illetve ez miként hozza elő a mágikus realista jegyeket Baricco művében, és ez hogyan értelmezi át a szöveget. Véleményem szerint mind a Bontempelli-féle, mind a latin-amerikai írásmód hagyományai hathattak Baricco stílusára, és ezeket ötvözve alkalmazza írásaiban, így továbbviszi (és némiképp átformálja) az Európában megszokott mágikus realista írásmódot. Hiszen ebben a műben is jelen van a képzelet világa és a valós világ párhuzamos tere és ideje, mindeközben pedig zárt térről is beszélhetünk. A mű allegorikus selyme, akár szent, misztikus tárgyként is értelmezhető, és a selyem által egyben önreflexív is válik a mű.